

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 11Svp/13/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200271
Dátum vydania rozhodnutia: 25. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200271.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej, JUDr. Pavla Nad'a, Mgr. Michala Novotného a JUDr. Zuzany Šabovej, PhD (sudkyňa spravodajkyňa), v právnej veci žalobcu: E. V., L. B. XXX, právne zastúpený: URBÁNI & Partners s.r.o., so sídlom Skuteckého 17, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovanému: K., bytom B. XXX, právne zastúpená: doc. JUDr. Jozef Sotolář, PhD., advokát, Južná trieda 1, 040 01 Košice, o ústavnosti a zákonnosti volieb starostu v obci Zacharovce, konaných dňa 29. októbra 2022, takto

r o z h o d o l :

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu zamietá.
- II. Žalovanému priznáva voči žalobcovi nárok na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

O d ô v o d n e n i e

I. Žaloba a vyjadrenia

1. Žalobca, nezvolený kandidát na starostu obce, sa žalobou doručanou Najvyššiemu správneému súdu SR (ďalej „súd“) dňa 09. novembra 2022 domáhal, aby súd vyhlásil voľby starostu obce Zacharovce za neplatné z dôvodu, že boli neústavné a nezákonné. Uviedol nasledovné dôvody:

- a. žalobcovi dňa 12.09.2022 telefonovala zapisovateľka MVK, p. Z. Š., dcéra žalovanej, so žiadosťou, aby doložil výpis z registra trestov, inak nebude zaregistrovaný ako kandidát na post starostu. Dňa 14.09.2022 sa schôdze MVK zúčastnil ako zapisovateľ okresnej volebnej komisie vedúci odbor všeobecnej vnútornej správy Okresného úradu Rimavská Sobota A.. Z. F., ktorý kontaktoval zapisovateľku ústrednej volebnej komisie na Ministerstve vnútra SR a tá potvrdila členom MVK, že takýto postup je nezákonný. Na zasadnutí sa vzdal členstva v MVK J. K. s odôvodnením, že sa nenechá zavrieť pre nezákonnosť a predseda MVK E. R. požiadal komisiu o hlasovanie. Bolo prijaté uznesenie o registrácii žalobcu a zamietnuté predchádzajúce uznesenie o nezákonnej požiadavke MVK

voči žalobcovi. Žalobca poukazuje na § 177 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z.z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „zákon č. 180/2014 Z.z.“) o registrácii kandidátov a § 169 ods. 8 a § 169 ods. 4 tohto zákona o vytvorení MVK a členstve v MVK; b. následne voči žalobcovi začali chodiť anonymy, bol kontaktovaný a predvolávaný na vypočúvanie ako svedok na Prezídium policajného zboru, bolo vykonané miestne zisťovanie Slovenskou inšpekciou životného prostredia a bol predvolaný na Obvodné oddelenie policajného zboru v Rimavskej Sobote. Toto žalobca pripisuje invektívam zo strany p. Š. a žalovanej (v tom čase starostky obce);

c. žalovaná je starostkou obce Zacharovce už 20 rokov, uzurpuje si právo na ovplyvňovanie občanov zvlášť v hmotnej núdzi, závislých na aktivačných prácach, v obci sa cit: „dlhodobo tvorí kolotoč najmä u Rómov, ako aj zásahy a chodenie za plentu pri Rómoch, z ktorých niektorí ani nevedia písať alebo čítať a to členmi MVK, konkrétne dcérou starostky p. Z. Š.“. Žalobca poukazuje na § 182 ods. 4 zákona 180/2014 Z.z. o hlasovaní a § 184 ods. 1 tohto zákona o úprave hlasovacích lístkov s tým, že odovzdanie obálky s upravených hlasovacím lístkom členovi komisie, alebo porada s ním ohľadom hlasovania, je neprípustná.

2. Žalobca žiada nariadiť pojednávanie, zabezpečiť a oboznámiť volebnú dokumentáciu, najmä spočítať hlasovacie lístky a preveriť neplatné hlasovacie lístky, vypočúť žalobcu a vypočúť ako svedkov J. K. C. E. R. k okolnostiam registrácie a vzdania sa členstva v MVK, ako aj konania MVK.

3. K žalobe sa podaním zo 14.12.2022 vyjadrila žalovaná. Uviedla, že:

a. rozdiel v získaných hlasoch medzi ňou a žalobcom je zásadný (71 hlasov žalobca, 141 hlasov ona);

b. skutočnosti, ktoré žalobca označuje za „závažné“, sú len subjektívnymi názormi a nie sú ničím podložené;

c. pokiaľ ide o skutočnosť, že členom komisie bola jej dcéra, nejde o porušenie platnej právnej úpravy a tento fakt sám o sebe nezakladá nezákonnosť volieb;

d. postup komisie pri preverovaní, či žalobca spĺňa podmienku pasívneho volebného práva bol dôvodný, keďže bolo zistené, že voči žalobcovi bolo vedené trestné konanie;

e. odmietla tvrdenia o tom, že by člen komisie chodil s Rómami za plentu a vyplňal im hlasovacie lístky.

4. Žalobu žiadala zamietnuť.

II.

Posúdenie veci správnym súdom

5. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „súd“) ako súd vecne príslušný [§ 11 písm. f) SSP], vychádzajúc z ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky vo volebných veciach, po tom, ako zistil, že žaloba bola podaná včas, oprávnenou osobou a sú splnené aj ďalšie podmienky konania, dospel k nasledovným záverom.

6. Volebné vady sa neposudzujú podľa zásad správneho súdnictva, ale podľa zásad volebného súdnictva. Volebný výsledok sa zrušuje len vtedy, ak namietaná vada mohla mať vplyv na celkové rozhodnutie voličov. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných vád z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb.

7. S ohľadom na uvedené, vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej sťažnosti:

a. protizákonnosť, (porušenie právnych predpisov);

b. kauzálny nexus (príčinný vzťah medzi protizákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta),

c. intenzita protizákonnosti, ktorá spochybňuje výsledky volieb, a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL.ÚS 22/08).

8. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov, z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb (PL.ÚS 8/2011). Preto,

namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietat', ale aj doložit' exaktnými dôkazmi. Platí vyvrátiteľná domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložit' dôkazy na jej vyvrátenie je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta (PL. ÚS 74/2011). Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/2010).

9. Vzhľadom na uvedené závery treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta. Overovanie volieb je založené na predpoklade objektívnej súvislosti medzi volebnou vadou a obsadením funkcie starostu, alebo minimálne takej nožnej príčinnej súvislosti [princíp potenciálnej kauzality (m. m. PL.ÚS 7/2010)]. Túto možnú príčinnú súvislosť však treba vykladať nie iba ako abstraktnú možnosť, ale treba ju v konaní riadne preukázať (PL.ÚS 16/2011).

10. Pokiaľ ide o namietané pochybenia v súvislosti s registráciou žalobcu, súd konštatuje, že žalobca bol ako kandidát na starostu zaregistrovaný, volieb sa zúčastnil, získal volebný výsledok v podobe 70 hlasov (31,39%) a umiestnil sa ako druhý z troch kandidátov. V tomto smere teda súd dôvod nezákonnosti či neústavnosti volieb nezistil.

11. V súvislosti s bližšie nekonkretizovaným pochybením pri zložení komisie po vzdaní sa členstva p. K., súd poukazuje na zápisnicu zo zasadnutia MVK zo 14.9.2022, kde je uvedené, že p. K. sa vzdal členstva z rodinných dôvodov a vzdanie sa predložil písomne do rúk zapisovateľky. MVK následne kontaktovala náhradníka, ktorý členstvo neprijal. Zo zápisnice vyplýva, že po vzdaní sa členstva p. K. bol počet jej členov 8, t.j. neznižil sa pod 5, čo by vyžadovalo proces doplnenia členov v zmysle § 169 ods. 4 zákona č. 180/2014 Z.z. Tiež, p. K. sa členstva vzdal písomne (§ 169 ods. 8 cit. zákona). Ani v tomto smere teda okolnosti nesvedčia v prospech tvrdenej nezákonnosti postupu a zloženia MVK.

12. Pri námietke o anonymných podaniach na žalobcu a s tým súvisiacimi aktivitami orgánov verejnej moci súd konštatuje, že tu absentuje spojitosť so žalovanou a volebným procesom, preto na ňu neprihliadal.

13. Pokiaľ ide o namietané narušenie procesu hlasovania, súd konštatuje, že okrem bližšie nekonkretizovaných domnienok žalobca neprodukoval žiaden dôkaz, ktorý by bol spôsobilý kvalifikovane spochybnit' porušovanie právnych predpisov týkajúcich sa volieb do orgánov územnej samosprávy, a to v intenzite, ktorú vyžaduje štandard nastavený rozhodovacou praxou Ústavného súdu SR. K návrhu na výsluch p. R.Č. súd uvádza, že zápisnicu o výsledku volieb v obci podpísali všetci členovia MVK, vrátane menovaného. Tento do zápisnice neuviedol žiadne výhrady. Rovnako p. R. bez výhrad podpísal aj zápisnicu z okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku vo voľbách do orgánov samosprávy obcí 29.10.2022.

14. K požadovanému prepočítaniu výsledkov volieb v obci Zacharovce súd upriamuje pozornosť žalobcu na to, že v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 29 v spojení s § 183 zákona č. 180/2014 Z. z. proces sčítavania hlasov (teda vyňatie obálok z volebnej schránky, vyňatie hlasovacích lístkov z obálok, posúdenie platnosti hlasovacích lístkov a sčítanie hlasov, ktoré boli odovzdané pre jednotlivých kandidátov) zabezpečuje okrsková volebná komisia, ktorá o tomto sčítaní vyhotoví zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku (§ 30 a § 185 cit. zák.).

15. Podľa § 186 zákona č. 180/2014 Z. z. MVK zisťuje výsledky volieb na podklade zápisníc od okrskových volebných komisií, ak vzniknú pochybnosti o údajoch zistených v zápisnici, má právo si vyžiadať od okrskovej volebnej komisie vysvetlivky a iné informácie.

16. Podľa § 188 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. MVK vyhotoví zápisnicu o výsledku volieb v obci. Ak niektorý z členov MVK zápisnicu nepodpísal, môže v zápisnici uviesť dôvody nepodpísania.

17. Ako už bolo uvedené, zápisnicu o výsledku volieb v obci podpísali všetci členovia MVK, vrátane p. R., ktorý by podľa žalobcu mal svedčiť o nezákonnosti volieb. Tento do zápisnice neuviedol žiadne výhrady. Rovnako p. R. bez výhrad podpísal aj zápisnicu z okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku vo voľbách do orgánov samosprávy obcí 29.10.2022. Najvyšší správny súd nezistil nesúlad v údajoch uvedených v zápisnici okrskovej volebnej komisie s údajmi v zápisnici MVK.

18. Tvrdenie žalobcu o jeho podozrení o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb, bez toho, aby predložil alebo uviedol konkrétne dôvody spochybňujúce výsledky voľby starostu obce, a k tomuto tvrdeniu navrhol vykonať dôkazy, je postavené na rýdzej špekulácii, že výsledok zachytený v príslušnej zápisnici nezodpovedá tomu, čo je reálne zachytené na hlasovacích lístkoch. Tým však žalobca spochybňuje základné nastavenie procesu sčítania hlasov vo volebnom obvode. Sčítanie hlasov a zisťovanie výsledku volieb vo volebnom obvode patrí do pôsobnosti komisií, zákonom určených, a zákon vyslovene predpokladá, že výsledok ich procesu je zachytený v zápisnici o výsledku volieb vo volebnom obvode v zmysle § 188 zákona č. 180/2014 Z. z. Ak žalobca tvrdí, že údaje v zápisnici nie sú odrazom tohto procesu, nejde o také tvrdenie nezákonnosti volebného procesu, ktoré by bolo prístupné konkrétnemu dokazovaniu a verifikovaniu. Takéto všeobecné tvrdenie by bolo možné verifikovať len tým, že by Najvyšší správny súd nanovo zrekonštruoval celý proces počnúc uzatvorením volebnej miestnosti. Inak povedané, takéto všeobecné tvrdenie by bolo verifikovateľné len tým, že by najvyšší správny súd v celom rozsahu nahradil svojou činnosťou na to povolané volebné orgány. To však podľa už citovanej judikatúry ústavného súdu nemôže a nesmie byť úlohou volebného súdництва, pretože by sa tým zásadným spôsobom spochybňovali voľby ako prostriedok zastupiteľskej demokracie.

III.

Záver

19. Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že žalobe žalobcu o vyhlásenie voľby starostu obce Zacharovce za neplatné nebolo možné vyhovieť, preto ju súd podľa § 312j ods. 1 SSP ako nedôvodnú zamietol.

20. O nároku na náhradu trov konania rozhodol Najvyšší správny súd podľa § 168 SSP tak, že vzhľadom na úspech žalovaného vo veci mu priznal úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov v tomto konaní. Súd konštatuje, že toto ustanovenie je primárne určené pre správne súdnictvo, kde je žalovaným orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava, a preto zakotvuje zásadu, že mu náhradu trov možno priznať len ak to možno spravodlivo požadovať, resp. náhradu trov právneho zastúpenia možno priznať len výnimočne. V tomto prípade je žalovaným úspešný kandidát nie ako správny orgán, ale ako súkromná osoba a preto trovy konania znáša sám. Súd preto dospel k záveru, že je dôvodné priznať mu náhradu dôvodne vynaložených trov konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov rozhodne osobitným uznesením asistent Najvyššieho správneho súdu v zmysle § 175 ods. 2 SSP.

17. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.

